

Recenzja rozprawy doktorskiej
***Działalność ewangelizacyjna
Polskiej Misji Katolickiej w Akwizgranie.
Studium misjologiczno-pastoralne***

napisanej przez ks. mgr lic. Edmunda Druza SChr
na Wydziale Teologicznym w Katedrze Misjologii
pod kierunkiem ks. dra hab. Tomasza Szyszki SVD, prof. UKSW
w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego,
Warszawa 2023 – maszynopis, ss. 307.

W 1975 r. w Republice Federalnej Niemiec powołano do życia Polską Misję Katolicką. Podzielono ją na pięć okręgów, zgodnie z zasadą terytorialności (wschodni, południowy, zachodni, północny i środkowy). Między innymi w okręgu środkowym znalazł się Akwizgran. Ośrodek ten stał się zagadnieniem badawczym ks. mgr lic. Edmunda Druza. Problem badawczy sformułował on w następujący sposób: *Działalność ewangelizacyjna Polskiej Misji Katolickiej w Akwizgranie. Studium misjologiczno-pastoralne*. Doktorant w dysertacji próbuje dać odpowiedź na zagadnienie w jaki sposób realizować działalność ewangelizacyjną w Polskiej Misji Katolickiej w Akwizgranie, aby parafia stała się wspólnotą misyjną oraz środowiskiem formacji ewangelizatorów.

Materiału do realizacji podjętego zagadnienia dostarczyło przede wszystkim czasopismo wydawane w Niemczech od czerwca 1994 r. „Przekazy. Informator Akwizgrański. Kwartalnik Polskiej Misji Katolickiej w Achen”, a od 2004 r. „Przekazy Akwizgrańskie”. Artykuły w nim zawarte były źródłem informacji na tematy aktualne, nie tylko religijne. Było to również szereg publikacji zwartych, prac zbiorowych i artykułów tematycznie związanych z pracą. Wymusiło to na Doktorancie konieczność kwerendy w bibliotekach w Niemczech i w Polsce specjalizujących się w gromadzeniu przedstawionych źródeł. Zgromadzona przez niego bibliografia pozwoliła na prezentację podjętego tematu badawczego w pięciu, wzajemnie powiązanych i uzupełniających się rozdziałach, poprzedzonych wykazem skrótów (s. 4-6), a następnie wstępem (s. 7-16). Zastosowanie skrótów w obszernej pracy i umieszczenie ich na jej początku wydaje się bardzo dobrym

zabiegiem technicznym. We wstępie Doktorant podał cel pracy, a także używane metody badawcze.

Analiza źródeł ułatwiła przyjęcie układu poszczególnych rozdziałów i sposób prezentacji treści w nich zawartych. W rozdziale pierwszym *Podstawy działalności ewangelizacyjnej w Polskiej Misji Katolickiej w Akwizgranie*, Autor w trzech paragrafach omówił zjawisko migracji Polaków do Niemiec, jego zagadnienia społeczne i duszpasterskie, ukazał dalej działalność Polskiej Misji Katolickiej w Niemczech i scharakteryzował działalność Polskiej Misji Katolickiej w Akwizgranie. W rozdziale drugim *Uwarunkowania działalności Polskiej Misji Katolickiej w Akwizgranie*, Doktorant opisał geograficzne położenie Akwizgranu, uwypuklając uzdrowiskowy charakter tej miejscowości, następnie zaprezentował jego historię i czasy współczesne. Na koniec omówił rolę kwartalnika „Przekazy” w Polskiej Misji Katolickiej w Akwizgranie. W rozdziale trzecim *Podmiotowy wymiar ewangelizacji w Polskiej Misji Katolickiej w Akwizgranie*, ks. mgr E. Druz zaprezentował duszpasterzy i ich wypełnianie służby ewangelizacyjnej, dalej aktywność seniorów w wymiarze ewangelizacyjnym oraz formację ewangelizacyjną dzieci i młodzieży. W rozdziale czwartym *Kult religijny i aktywność społeczno-kulturalna*, Autor omówił kult Osoby Chrystusa, Matki Bożej, ruch pielgrzymkowy do sanktuariów oraz poruszył kwestie powszechnego powołania do świętości i kultu świętych. W ostatnim piątym rozdziale *Historia i kultura w funkcji ewangelizacyjnej*, w dwóch paragrafach, ks. E. Druz ukazał znaczenie ewangelizacyjne historii i rolę kultury w budowaniu tożsamości osobistej i narodowej.

W tym miejscu należy podkreślić niezwykle ważką rolę przypisów, które dokumentują narrację Doktoranta pozycjami teologicznymi. Doskonałym zabiegiem jest zamieszczenie w pracy wstępów do poszczególnych rozdziałów, ukazujących problematykę, która będzie w nich poruszana, oraz podsumowań spinających w całość recenzowaną pracę.

Podsumowanie wyników badań w skali całej dysertacji odnajdujemy w zakończeniu. Rozważania tam podjęte cechują się krytycyzmem wobec przebadanego materiału. Doktorant przedstawia wnioski jakie nasunęły się podczas opracowywania materiałów o działalności ewangelizacyjnej Polskiej Misji Katolickiej w Akwizgranie. Ukazuje obszary badań jeszcze nie zagospodarowane.

Jak wynika z załączonej bibliografii, głównym źródłem pracy było czasopismo „Przekazy Akwizgrańskie”. Dalej w bibliografii zostały zgrupowane źródła teologiczne, literatura przedmiotu i strony internetowe (s. 256-298). Zebrana przez Doktoranta imponująca bibliografia mogłaby stanowić przedmiot osobnego studium krytyczno-porównawczego.

Na podkreślenie zasługuję język pracy. Autor, pomimo korzystania z wielu artykułów, których język i styl opisywanej rzeczywistości był różny, potrafił zachować swój tok narracji. Starał się unikać sprawozdawczości w ukazywaniu wyników badań, samodzielnie formułował tezy, wyciągał wnioski.

Zdarzają się jednak pewne niedociągnięcia. Recenzent po przeczytaniu wstępu do pracy czuje rozczarowanie. Po pierwsze wstęp jest „przegadany”, a brakuje rzeczy podstawowych. Doktorant nie przedstawił terminus a quo i ad quem pracy dla orientacji, który okres działalności ewangelizacyjnej Polskiej Misji Katolickiej w Akwizgranie opisuje. Nie podał motywów jakimi kierował się przy wyborze tematu. Ponadto brakuje prezentacji przyjętych kryteriów doboru i eksploracji źródeł, ich typologii i charakterystyki, jak również przedstawienia struktury całej dysertacji. Wstęp zatem koniecznie trzeba poprawić. W bibliografii proponowałbym zrezygnować z używanych skrótów i dać cały zapis bibliograficzny. Bibliografia stała by się wówczas bardziej klarowna.

Reasumując stwierdzam, że ks. mgr lic. E. Druz dobrze opanował warsztat naukowy teologa. Wykazał się umiejętnością dotarcia i eksploracji źródeł, doprowadzając do syntetycznego ujęcia odpowiedzi na postawione zagadnienia badawcze. Wskazane błędy są łatwe do usunięcia. Tekst po ich skorygowaniu byłby cennym materiałem służącym jako podstawa do publikacji drukowanej. Byłby to niejako „podręcznik” dla duszpasterzy zajmujących się działalnością ewangelizacyjną w Polskiej Misji Katolickiej w Niemczech.

Recenzowana rozprawa w moim przekonaniu spełnia wymogi stawiane dysertacjom doktorskim, w związku z czym wnoszę wniosek o dopuszczenie ks. mgr lic. Edmunda Druza SChr do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

O. Aleksander K. Sitnik,

Dr hab. Aleksander Krzysztof Sitnik OFM